

*STAN I POTRZEBNE ZMIANY
"PRAWA ODPADOWEGO" W
KONTEKŚCIE GOSPODARKI O
OBIEGU ZAMKNIĘTYM*

dr hab. Zbigniew Bukowski, prof. nadzw.,
Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy,
Instytut Gospodarki o Obiegu Zamkniętym

PLAN DZIAŁANIA UE DOTYCZĄCY GOSPODARKI O OBIEGU ZAMKNIĘTYM

- Bruksela, dnia 2.12.2015 r.
- COM(2015) 614 final
- KOMUNIKAT KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY, EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO I KOMITETU REGIONÓW
- Zamknięcie obiegu - plan działania UE dotyczący gospodarki o obiegu zamkniętym

PROPOZYCJE LEGISLACYJNE

- **W grudniu 2015 r. Komisja Europejska przedstawiła cztery propozycje legislacyjne:**
 - **1) wniosek dotyczący dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającej dyrektywę 2008/98/WE w sprawie odpadów,**
 - **2) wniosek dotyczący dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającej dyrektywę 1999/31/WE w sprawie składowania odpadów,**
 - **3) wniosek dotyczący dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającej dyrektywę 94/62/WE w sprawie opakowań i odpadów opakowaniowych,**
 - **4) wniosek dotyczący dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającej dyrektywę 2000/53/WE w sprawie pojazdów wycofanych z eksploatacji, 2006/66/WE w sprawie baterii i akumulatorów oraz zużytych baterii i akumulatorów i 2012/19/UE w sprawie zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego**
-

GŁÓWNE ELEMENTY PO UCHWALENIU PRZEZ PARLAMENT

- –ujednoczenie definicji (włączenie definicji odpadów komunalnych, odpadów budowlanych i rozbiórkowych, procesu ostatecznego recyklingu oraz wypełniania wyrobisk);
- –zwiększenie do 65 % celu w zakresie przygotowania odpadów komunalnych do ponownego użycia i recyklingu do 2035 r. (2025 – 55%, 2030 – 60%);
- –zwiększenie celów w zakresie przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów opakowaniowych (do 2025 roku, 65 % materiałów opakowaniowych będzie musiało zostać poddanych recyklingowi, a do 2030 roku 70 %) oraz uproszczenie wyznaczonych celów;
- –stopniowe ograniczenie odsetka składowanych odpadów komunalnych do 10 % do 2035 r.;
- –większa harmonizacja i uproszczenie ram prawnych dotyczących produktów ubocznych oraz utraty statusu odpadów;

- –nowe środki propagujące zapobieganie powstawaniu odpadów, w tym odpadów żywnościowych, oraz ponowne użycie (zmniejszenia ilości wyrzucanego jedzenia o 30%, do 2025 roku i o 50%, do 2030 roku);
- –wprowadzenie minimalnych warunków działalności na potrzeby rozszerzonej odpowiedzialności producenta;
- –wprowadzenie systemu wczesnego ostrzegania w celu monitorowania zgodności z celami w zakresie recyklingu;
- –uproszczenie i optymalizacja obowiązków sprawozdawczych;
- do 2025 roku, tekstylia oraz niebezpieczne odpady z gospodarstw domowych będą zbierane osobno. Do 2024 śmieci ulegające biodegradacji również będą zbierane osobno lub poddawane recyklingowi na miejscu, poprzez kompostowanie.

26.01.2017 SPRAWOZDANIE KOMISJI Z REALIZACJI PLANU DZIAŁANIA Z 2015 R.

- COM(2017) 33 final
- SPRAWOZDANIE KOMISJI DLA
PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY,
EUROPEJSKIEGO KOMITETU
EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO I
KOMITETU REGIONÓW
- na temat wdrażania planu działania na rzecz
gospodarki o obiegu zamkniętym

NAJWAŻNIEJSZE REZULTATY OD CZASU PRZYJĘCIA PLANU DZIAŁANIA

- Wniosek ustawodawczy w sprawie nawozów (marzec 2016 r.)
- Ogłoszenie porozumień na rzecz innowacyjności (maj 2016 r.)
- Ekoprojekt (listopad 2016 r.)
- Odpady spożywcze (cały 2016 r.)
- Przetwarzanie odpadów w energię (styczeń 2017 r.)
- Wniosek dotyczący zmiany dyrektywy w sprawie ograniczenia stosowania niektórych niebezpiecznych substancji w sprzęcie elektrycznym i elektronicznym (styczeń 2017 r.)
- Platforma na rzecz wspierania finansowania gospodarki o obiegu zamkniętym (styczeń 2017 r.)

NAWOZY

- W dniu 17 marca 2016 r. Komisja przedstawiła projekt rozporządzenia, które zgodnie ze sprawozdaniem spowoduje powstanie prawdziwego jednolitego rynku nawozów wyprodukowanych z surowców wtórnych (w szczególności ze składników odżywczych z odzysku), a przez to sprawi, że problemy gospodarowania odpadami zamienią się w możliwości gospodarcze.
- Projekt rozporządzenia harmonizuje unijne przepisy dotyczące produktów pochodzących z odpadów organicznych i produktów ubocznych, a także ustanawia przepisy w zakresie odzysku składników odżywczych do wykorzystania jako surowce wtórne.
-

- Komisja wystąpi z wnioskiem ustawodawczym dotyczącym minimalnych wymagań jakościowych w celu promowania bezpiecznego ponownego wykorzystania oczyszczonych ścieków, przy jednoczesnym zapewnieniu bezpieczeństwa zdrowotnego i środowiskowego praktyk ponownego wykorzystania wody oraz swobodnego handlu produktami spożywczymi w UE.

ZNACZENIE PRZETWARZANIA ODPADÓW W ENERGIĘ W GOSPODARCE O OBIEGU ZAMKNIĘTYM

- Bruksela, dnia 26.1.2017
- COM(2017) 34 final
- KOMUNIKAT KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY, EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO I KOMITETU REGIONÓW
- Znaczenie przetwarzania odpadów w energię w gospodarce o obiegu zamkniętym

- Podstawowym celem komunikatu jest dopilnowanie, aby odzyskiwanie energii z odpadów w UE przyczyniało się do realizacji celów określonych w planie działania dotyczącym gospodarki o obiegu zamkniętym oraz **przestrzegało rygorystycznie unijnej hierarchii postępowania z odpadami**. W komunikacie zbadano również, w jaki sposób można zoptymalizować procesy przetwarzania odpadów w energię, tak aby przyczyniały się one do realizacji celów określonych w strategii unii energetycznej oraz w porozumieniu paryskim.

- Podkreślono, że publiczne środki finansowe nie powinny być także przeznaczane na tworzenie nadwyżki zdolności produkcyjnych w zakresie przetwarzania odpadów niepodlegających recyklingowi, na przykład w spalarniach. W związku z tym należy mieć na uwadze fakt, że oczekuje się, iż ilość odpadów zmieszanych jako surowca wykorzystywanego w procesach przetwarzania odpadów w energię zmniejszy się w wyniku realizacji zobowiązań w zakresie selektywnej zbiórki odpadów oraz ambitniejszych celów UE w zakresie recyklingu. Z powyższych względów zalecono państwom członkowskim, aby stopniowo wycofywały wsparcie publiczne na rzecz odzyskiwania energii z odpadów zmieszanych.

WYTYCZNE DLA PAŃSTW

- W trzeciej sekcji przedstawiono wytyczne dla państw członkowskich wyjaśniające w jaki sposób mogą one lepiej wykorzystywać instrumenty gospodarcze i planować możliwości aby uniknąć potencjalnej nadwyżki produkcyjnej w zakresie spalania odpadów lub ją wyeliminować. Wskazano tutaj, iż państwa członkowskie posiadające niewielkie dedykowane zdolności spalania albo nieposiadające dedykowanych zdolności spalania, są w dużym stopniu uzależnione od składowania odpadów i w związku z tym powinny nadać priorytet działaniom na rzecz dalszego rozwijania systemów selektywnej zbiórki i infrastruktury recyklingu zgodnie z prawodawstwem UE.

PERSPEKTYWA DŁUGOTERMINOWA

- –wpływ istniejących i proponowanych zobowiązań w zakresie selektywnej zbiórki oraz celów w zakresie recyklingu na dostępność surowców w kontekście podtrzymania działalności nowych spalarni w ich cyklu życia (20–30 lat);
- –dostępne zdolności spalania w obiektach energetycznego spalania oraz w zakładach cementowych i wapiennych lub w ramach innych odpowiednich procesów przemysłowych; oraz
- –planowane lub istniejące zdolności w krajach sąsiadujących.

- Komisja podtrzymuje swoje zobowiązanie do zagwarantowania, że środki finansowe UE i inne publiczne wsparcie finansowe są **ukierunkowane na wsparcie takich metod przetwarzania odpadów, które są zgodne z hierarchią postępowania z odpadami, oraz że priorytetowo traktuje się zapobieganie powstawaniu odpadów, ponowne wykorzystywanie odpadów oraz selektywną zbiórkę i recykling.**

WNIOSEK DOTYCZĄCY ZMIANY DYREKTYWY W SPRAWIE OGRANICZENIA STOSOWANIA NIEKTÓRYCH NIEBEZPIECZNYCH SUBSTANCJI W SPRZĘCIE ELEKTRYCZNYM I ELEKTRONICZNYM

- Bruksela, dnia 26.1.2017
- COM(2017) 38 final
- 2017/0013(COD)
- Wniosek
- DYREKTYWA PARLAMENTU
EUROPEJSKIEGO I RADY
- zmieniająca dyrektywę 2011/65/UE w sprawie
ograniczenia stosowania niektórych
niebezpiecznych substancji w sprzęcie
elektrycznym i elektronicznym

- W przypadku braku wniosku Komisji po dniu 22 lipca 2019 r. pojawiłyby się następujące problemy:
- –zakaz prowadzenia operacji na rynku wtórnym (tj. odsprzedaż, rynek towarów używanych) na EEE nowo objętym zakresem stosowania. Oznacza to wstrzymanie tych operacji;
- –brak możliwości naprawy z wykorzystaniem części zamiennych EEE nowo objętego zakresem stosowania i wprowadzonego zgodnie z prawem do obrotu przed tym terminem;
- –odmienne (powodujące zakłócenia) traktowanie maszyn jezdnych nieporuszających się po drogach zasilanych przewodowo w porównaniu z prawie identycznymi maszynami z napędem na baterie lub napędem silnikowym (obecnie wykluczonymi z zakresu stosowania dyrektyw RoHS);
- –faktyczny zakaz wprowadzania do obrotu w UE organów piszczalkowych (niezgodnych z dyrektywami RoHS ze względu na ołów, którego używa się do produkcji pożądanых dźwięków).

- Projekt dyrektywy ma doprowadzić do zastąpienia niektórych substancji niebezpiecznych w sprzęcie elektrycznym i elektronicznym, zwiększy możliwość i opłacalność recyklingu odpadów z tego sprzętu. Projekt dyrektywy wdraża także najważniejszy priorytet hierarchii postępowania z odpadami – **zapobieganie powstawaniu odpadów.**

- Umożliwienie operatorom przedłużenia czasu stosowania sprzętu elektrycznego i elektronicznego opóźni koniec przydatności do użycia i pozbycie się tego sprzętu, a przez to pozwoli uniknąć wytwarzania dodatkowych odpadów, w tym odpadów niebezpiecznych. Szacuje się, że środek ten zapobiegnie wytworzeniu ponad 3 000 ton odpadów niebezpiecznych rocznie w UE.
- Dłuższy cykl życia sprzętu elektrycznego i elektronicznego przyniesie też dodatkowe oszczędności energii i surowców.

- Wniosek dotyczący zmiany dyrektywy RoHS:
- □ umożliwi przeprowadzanie operacji na rynku wtórnym (np. odsprzedaż, rynek towarów używanych) dotyczących niektórych rodzajów sprzętu elektrycznego i elektronicznego oraz
- □ umożliwi naprawę z użyciem części zamiennych niektórych rodzajów sprzętu elektrycznego i elektronicznego, które zostały wprowadzone do obrotu przed dniem 22 lipca 2019 r.

PRZEGLĄD UE

- Przegląd wdrażania polityki ochrony środowiska UE - Wspólne wyzwania i jak łączyć wysiłki by uzyskać lepsze wyniki
- Bruksela, dnia 3.2.2017
- COM(2017) 63 final

WYTYCZNE DLA POLSKI

- 1. Należy wprowadzić strategie, w tym instrumenty gospodarcze (systemy rozszerzonej odpowiedzialności producenta, opłat proporcjonalnych do ilości wyrzucanych odpadów), służące dalszemu wdrażaniu hierarchii postępowania z odpadami, tj. promowaniu działań zapobiegawczych, oraz ponowne użycie i recykling stały się bardziej atrakcyjne pod względem gospodarczym. Należy wyeliminować niewłaściwą działalność rynkową (ang. free-riding) i zapewnić rentowność finansową przedsiębiorstw zajmujących się gospodarowaniem odpadami.

- 2. Należy odejść od spalania odpadów nadających się do ponownego użycia i recyklingu dzięki stopniowemu znoszeniu dotacji do spalania lub wprowadzeniu podatku od spalania.
- 3. Należy wprowadzić lub stopniowo zwiększać podatki od składowania odpadów w celu stopniowego wyeliminowania składowania odpadów nadających się do recyklingu i do odzysku. Należy zharmonizować regionalne podatki od składowania odpadów. Należy poddać przeglądowi wysokość opłat za składowanie odpadów. Należy wykorzystywać przychody z instrumentów gospodarczych do wspierania selektywnego zbierania odpadów oraz alternatywnej infrastruktury.
- 4. Należy skupić się na wypełnianiu obowiązku selektywnego zbierania, aby zwiększyć współczynnik recyklingu, oraz potraktować priorytetowo selektywne zbieranie bioodpadów w celu zwiększenia współczynnika kompostowania. Należy utworzyć w każdej gminie miejsca przeznaczone do zbierania konkretnych odpadów (tzw. „punkty selektywnej zbiórki odpadów”).

- 5. Należy unikać budowania złożonej infrastruktury przetwarzania odpadów resztkowych.
- 6. Należy wzmocnić i zwiększyć zdolność egzekwowania prawa.

- DOKUMENT ROBOCZY SŁUŻB KOMISJI Przegląd wdrażania polityki ochrony środowiska UE Sprawozdanie na temat państwa - POLSKA
- Bruksela, dnia 3.2.2017 r. SWD(2017) 53 final
- Należy wzmocnić egzekwowanie przepisów dotyczących odpadów, zwłaszcza kontrole jednostek zajmujących się gospodarowaniem odpadami lub ich unieszkodliwianiem, a także ustanowić skuteczne sankcje dla gmin lub władz lokalnych w celu zapewnienia zwiększenia ich wkładu w ograniczenie praktyk nielegalnego wyrzucania odpadów.

- Należy skupić się na wypełnianiu obowiązku segregacji w celu podniesienia współczynnika recyklingu, zwłaszcza poprzez wprowadzenie obowiązkowej segregacji odpadów nadających się do recyklingu dla gospodarstw domowych i poprzez utworzenie w każdej gminie miejsc przeznaczonych do unieszkodliwiania odpadów szczególnych (tzw. „punktów selektywnej zbiórki odpadów”).

OGÓLNOEUROPEJSKA STRATEGIA W DZIEDZINIE TWORZYW SZTUCZNYCH

- Strasburg, dnia 16.1.2018r.
- COM(2018) 28 final
- KOMUNIKAT KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY, EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO I KOMITETU REGIONÓW
- Europejska strategia na rzecz tworzyw sztucznych w gospodarce o obiegu zamkniętym

KONCEPCJA GOSPODARKI O ZAMKNIĘTYM OBIEGU TWORZYW SZTUCZNYCH

- „Wizja nowej gospodarki tworzywami sztucznymi w Europie”
- Inteligentny, innowacyjny i zrównoważony sektor tworzyw sztucznych, w którym projektowanie i produkcja w pełni uwzględnia potrzeby w zakresie ponownego użycia, naprawy i recyklingu, zwiększa wzrost gospodarczy i zatrudnienie w Europie oraz przyczynia się do zmniejszenia emisji gazów cieplarnianych w UE i zależności Unii od importowanych paliw kopalnych.

- – Tworzywa sztuczne oraz produkty je zawierające projektuje się w taki sposób, aby zwiększyć ich trwałość oraz umożliwić ich ponowne użycie i wysokiej jakości recykling. Do 2030 r. wszystkie opakowania z tworzyw sztucznych wprowadzane do obrotu na rynku UE mogą być ponownie użyte lub poddane recyklingowi w sposób racjonalny pod względem kosztów.
- – W procesie produkcji i projektowania wprowadza się zmiany, które umożliwiają osiągnięcie wyższych wskaźników recyklingu dla wszystkich kluczowych zastosowań. Do 2030 r. ponad połowa wytwarzanych w Europie odpadów z tworzyw sztucznych jest poddawana recyklingowi.

WYKAZ PRZYSZŁYCH ŚRODKÓW WDRAŻANIA STRATEGII UE

- I kwartał 2018
- **Działania ulepszające projektowanie produktów:**
- – przygotowanie zmiany dyrektywy w sprawie opakowań i odpadów opakowaniowych: Komisja rozpocznie prace nad nowymi zharmonizowanymi przepisami, tak aby do 2030 r. wszystkie opakowania z tworzyw sztucznych wprowadzane do obrotu na rynku UE mogły być ponownie użyte lub poddane recyklingowi w sposób racjonalny pod względem kosztów;
- – działania następcze związane z COM (2018) 32 „Komunikat w sprawie wdrażania pakietu dotyczącego gospodarki o obiegu zamkniętym: warianty podejścia do interakcji między przepisami w zakresie chemikaliów, produktów i odpadów”: poprawić identyfikowalność chemikaliów i rozwiązać kwestię substancji odziedziczonych w strumieniach materiałów pochodzących z recyklingu;
- – nowe środki w zakresie ekoprojektu: rozważyć wymogi wspierające recykling tworzyw sztucznych.
-

UNIJNE PRZEPISY DOTYCZĄCE ZNIESTIENIA STATUSU ODPADU NIE SĄ W PEŁNI ZHARMONIZOWANE, PRZEZ CO NIE JEST JASNE, KIEDY ODPADY STAJĄ SIĘ NOWYMI MATERIAŁAMI I PRODUKTAMI.

- Przykład: W ramach ukierunkowanych konsultacji przedstawiciele przemysłu metalowego i energetycznego zgłosili trudności w ustalaniu, czy materiały takie jak **popioły węglowe**, zużle miedziowe czy zużle żelazomolibdenowe powinny mieć status produktu czy odpadu. W poszczególnych państwach członkowskich, a czasem nawet w poszczególnych regionach stosowane są różne kryteria.
- Niepewność co do statusu materiału jako odpadu lub produktu to problem również dla organów administracji, którym często trudno jest ustalić, czy zastosowanie mają przepisy dotyczące odpadów czy przepisy dotyczące produktów. Sytuacja ta występuje na przykład przy podejmowaniu decyzji, czy pochodzący z recyklingu PVC zawierający DEHP należy w dalszym ciągu uznawać za odpad, czy też powinien być traktowany jako produkt.

*USTAWA Z DNIA 12 PAŹDZIERNIKA 2017 R. O
ZMIANIE USTAWY O GOSPODARCE
OPAKOWANIAM I ODPADAMI OPAKOWANIOWYMI
ORAZ NIEKTÓRYCH INNYCH USTAW*

- wdraża dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/720 z dnia 29 kwietnia 2015 r. zmieniającą dyrektywę 94/62/WE w odniesieniu do zmniejszenia zużycia lekkich plastikowych toreb na zakupy (Dz. Urz. UE L 115 z 06.05.2015, str. 11).

OPŁATA RECYKLINGOWA

- Po rozdziale 6 dodano rozdział 6a „Opłata recyklingowa”.
- Zgodnie z zawartymi w nim przepisami przedsiębiorca prowadzący jednostkę handlu detalicznego lub hurtowego, w której są oferowane lekkie torby na zakupy z tworzywa sztucznego przeznaczone do pakowania produktów oferowanych w tej jednostce, jest obowiązany pobrać opłatę recyklingową od nabywającego lekką torbę na zakupy z tworzywa sztucznego.
- Opłaty recyklingowej nie pobiera się od nabywającego bardzo lekką torbę na zakupy z tworzywa sztucznego

STANOWISKO MINISTERSTWA ŚRODOWISKA CZERWIEC 2017

- - na podstawie obowiązujących przepisów ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach nie jest możliwe zróżnicowanie wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi w przypadku deklaracji właściciela nieruchomości o zagospodarowywaniu bioodpadów we własnym kompostowniku.
- - resort planuje zmiany we wspomnianej ustawie, które umożliwią gminom obniżanie opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi w przypadku posiadania przydomowego kompostownika tj. jednocześnie zniesienie obowiązku wyposażenia nieruchomości w pojemnik lub worek do selektywnego zbierania bioodpadów.

OSTATECZNA WERSJA

- **ROZPORZĄDZENIE**
- **RADY MINISTRÓW**
- z dnia 6 marca 2017 r.
- zmieniające rozporządzenie w sprawie opłat za korzystanie ze środowiska

- Wzrost
- 20 03 01 – 140 zł (2018) – 170 zł (2019) – 270 zł (2020)

KRÓTKA HISTORIA STAWEK

- 2004 – 14,75 zł
- 2007 – 75 zł uzasadnienie: demotywowanie do składowania
- 2008 – 100 zł

STAN PRAWNY SPRZED ZMIAN

- rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 12 października 2015 r. w sprawie opłat za korzystanie ze środowiska (Dz. U. poz. 1875) określa jednostkowe stawki opłat, które są ponoszone za wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza, wprowadzanie ścieków do wód lub ziemi, pobór wód oraz za umieszczanie odpadów na składowisku
- W 2016 r. stawka jednostkowa za składowanie zmieszanych odpadów komunalnych wynosi 120,76 zł/Mg

UZASADNIENIE PROJEKTU

- Konieczność dokonania zmian w wysokości jednostkowych stawek opłat za składowanie wybranych rodzajów odpadów wynika przede wszystkim **ze zobowiązań Polski w ramach członkostwa w Unii Europejskiej**, określonych w szeregu dyrektyw dotyczących gospodarki odpadami.

STOPNIOWY WZROST

- W projekcie rozporządzenia określono stopniowy wzrost stawek opłat tych odpadów w 3-letniej perspektywie czasowej (do roku 2020).
- Docelowa stawka opłaty za składowanie tego typu odpadów została ustalona w niniejszym projekcie rozporządzenia na poziomie 270 zł (obecna górna stawka opłaty stanowi ograniczenie w określeniu wyższej wysokości stawki).

INFORMACJE UE

- Do grupy państw, w których poziom składowania jest większy niż 60%, do których zalicza się również Polska, ogólna opłata za składowanie odpadów zawiera się z reguły w przedziale do 55 EUR za 1 Mg, natomiast wśród państw, w których poziom składowania jest mniejszy niż 20% ogólna opłata za składowanie oscyluje pomiędzy 95 a 155 EUR/Mg.
- Obecnie poziom opłat za składowanie odpadów w Polsce wynosi dla odpadów komunalnych około 20 EUR/Mg, dlatego też w projekcie rozporządzenia zaproponowano docelowy poziom opłaty w granicach 65 EUR (270 zł) za 1 Mg.

- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 29 grudnia 2016 r. w *sprawie* szczegółowego sposobu *selektywnego* zbierania wybranych frakcji odpadów (Dz.U. z 2017 r. poz. 19)

